

**EUROPOS SĄJUNGOS
TARYBA**

**Briuselis, 2010 m. lapkričio 12 d. (12.11)
(OR. en)**

16183/10

**WTO 368
COMER 200
SPG 14
DEVGEN 336
PI 137
MAR 118
ECOFIN 722
COMPET 358
SOC 750**

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2010 m. lapkričio 10 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Pierre de BOISSIEU
Dalykas:	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui - Prekyba, augimas ir tarptautinė arena - Prekybos politika – svarbiausia ES 2020 m. strategijos sudėtinė dalis

Delegacijoms pridedamas Komisijos dokumentas KOM (2010) 612 galutinis.

Pridedama: KOM (2010) 612 galutinis

EUROPOS KOMISIJA

Bruselis, 2010.11.9
KOM(2010) 612 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Prekyba, augimas ir tarptautinė arena

Prekybos politika – svarbiausia ES 2020 m. strategijos sudėtinė dalis

{SEC(2010 1268}
{SEC(2010) 1269}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Prekyba, augimas ir tarptautinė arena

Prekybos politika – svarbiausia ES 2020 m. strategijos sudėtinė dalis

1. Kontekstas ir pagrindinės kryptys

Pagrindinis Europos ekonominės politikos tikslas – greitesnis augimas. Tik siekiant tvaraus ekonomikos augimo bus galima sukurti daugiau darbo vietų ir užtikrinti gerovę. Tačiau pagrindiniu iššūkiu, kurį spręsti imtasi iškelus tris strategijos „Europa 2020“¹ pažangaus, integracinio ir tvaraus augimo tikslus, bus mūsų šalių ekonomikos augimo potencialo didinimas. Šis komunikatas – pagrindinė strategijos „Europa 2020“ išorės aspekto sudedamoji dalis, jame nagrinėjama, koks turi būti prekybos ir investicijų politikos indėlis siekiant šio tikslo ir apskritai vykdant išorės politiką. Šį komunikatą reikėtų skaityti kartu su dviem pagrindžiančiais dokumentais: 2006 m. Globalios Europos strategijos įgyvendinimo pažangos ataskaita ir analitiniu dokumentu „Prekyba – klestėjimo variklis“ (angl. *Trade as a driver of prosperity*).

Paprastai atviros ekonomikos šalys vystosi sparčiau nei uždaros ekonomikos. ES augimas spartesnis dėl prekybos, nes ji skatina našumą ir inovacijas. Dėl to auga mūsų prekių ir paslaugų paklausa. Be to, dėl atviros prekybos ES vartotojai gali įgyti daug įvairesnių prekių už mažesnę kainą. Europa atvira tiesioginėms užsienio investicijoms (toliau – TUI), dėl to didėja ES konkurencingumas. Be to, investuodamos užsienyje mūsų įmonės plečiasi pasauliniu mastu ir kuria darbo vietas tiek savo šalyje, tiek užsienyje. Trumpiau tariant, atkreipdama dėmesį į prisiderinimo sąnaudas, iš atviros prekybos ir investicijų Europa turi gauti trigubą naudą – didesnį augimą, daugiau sukurtų darbo vietų ir mažesnes kainas vartotojams.

Triguba nauda dėl atviros prekybos

Ekonomikos augimas. Pabaigus visas vykdomas derybas (Dohos derybų raundas ir dvišaliai susitarimai) ir padarius didelę pažangą santykiuose su strateginiais partneriais 2020 m. ES BVP būtų 1 % didesnis nei priešingu atveju².

Nauda vartotojams. Vidutinis Europos vartotojas per metus dėl didesnės prekių ir paslaugų įvairovės ir mažesnių kainų sutaupo apie 600 EUR.

Poveikis užimtumui. Apskritai sutariama, kad ES integracija į pasaulinę ekonomiką didinant prekybos apimtį leidžia sukurti daugiau ir geriau apmokamų darbo vietų. Daugiau nei 36 mln. darbo vietų Europoje tiesiogiai arba netiesiogiai priklauso nuo galimybių prekiauti su kitomis pasaulio

¹ Europos Komisija „2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“, žr. http://ec.europa.eu/eu2020/index_en.htm.

² Remiantis Komisijos prognozėmis, 2010 m. 1 % ES BVP – 120 mlrd. EUR.

šalimis. Vien daugiau nei 4,6 mln. ES gyventojų dirba bendrovėse, kurių didžioji akcijų dalis priklauso Japonijai ir JAV³.

Šaltinis: Europos Komisijos vertinimas. Išsamesnės informacijos žr. dokumento „Prekyba – klestėjimo variklis“ II skirsnio 1 dalyje.

Tačiau norint, kad atviros prekybos politika Europoje pasiteisintų politiškai, kiti dalyviai, įskaitant besivystančias šalis ir naujus partnerius, laikydamiesi abipusiškumo ir abipusės naudos principo turi prisidėti prie dedamų pastangų⁴. Prekybos politikos Europos visuomenė nerems, jei, pavyzdžiui, neturėsime vienodų teisių gauti žaliavų arba jei bus kliudoma dalyvauti viešuosiuose pirkimuose užsienyje. ES remia atvirą ekonomiką, tačiau nebus naivi. Tiksliau Komisija aktyviai gins Europos interesus ir darbo vietas Europoje, be to, pasitelkdama visas tinkamas priemones kovos su nesąžiningos prekybos praktika.

ES ekonomika yra didžiausia ekonomika pasaulyje. Be to, tai ir didžiausia eksportuotoja. 2009 m. ES įmonės eksportavo prekių ir paslaugų už 1,6 trilijono EUR, o tai yra apie 13 % ES BVP. Be to, ES yra svarbiausia TUI teikėja ir gavėja. Kaip matyti iš priede pateikto 1 paveikslėlio, ES pasaulinės prekybos dalis kol kas nesikeičia, nors besiformuojančios ekonomikos šalims tenkanti dalis sparčiai didėja. Visuomenė⁵ taip pat sutinka su tuo, kad Europos stiprybė glūdi tarptautinėje prekyboje.

Iki 2015 m. 90 % pasaulinio augimo bus sukoncentruota ne Europoje, o trečiosios vietos pozicija atiteks Kinijai (žr. 1 paveikslėlį). Taigi, per ateinančius metus turime įvertinti didesnio augimo užsienyje, ypač Rytų ir Pietų Azijoje, galimybę. Besivystančioms ir besiformuojančios ekonomikos šalims iki 2030 m. veikiausiai teks beveik 60 % pasaulio BVP. Tuo tarpu šiuo metu joms tenka mažiau nei 50 %⁶.

Pasaulio ekonomika ir prekyba pastaraisiais metais labai keitėsi. Dabar daugelio prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandinei priklauso gamyklos ir biurai įvairiose pasaulio dalyse. Du trečdaliai ES importo – tarpinės žaliavos, kurias naudojant didėja gamybos našumas. Kad ES bendrovės pirmautų, jos turi pasikliauti žaliavomis, paslaugomis ir itin kvalifikuotais darbuotojais visame pasaulyje, o jų investicijoms ir intelektinei nuosavybei būtina tvirta apsauga.

Strategijoje „Europa 2020“ aiškiai pasakyta – mūsų darbotvarkę reikia atitinkamai plėtoti. Svarbu ir toliau mažinti pramonės ir žemės ūkio prekių muitų tarifus, tačiau iššūkio esmė glūdi kitur. Didesnio poveikio bus pasiekta, jei bus atvertos rinkos paslaugoms ir investicijoms, atviri viešieji pirkimai, sudaryti geresni susitarimai dėl intelektinės nuosavybės teisių ir užtikrinta jų apsauga, nebus ribojamas žaliavų ir energijos tiekimas ir, ne mažiau svarbu, bus įveiktos reguliavimo kliūtys, skatinant priimti tarptautinius standartus. Be to, per prekybą turėtume skatinti ekologiškesnę pasaulio ekonomiką ir deramą darbą.

³ „2010 m. transatlantinė ekonomika“ (*The transatlantic economy 2010*), D. Hamilton ir J. Quinlan, Transatlantinių santykių centras, Johns Hopkins universitetas, ir „2010 m. bendroji verslo užsienyje veiklos apžvalga“ (*Basic Survey of Overseas Business Activities, 2010*), METI, Japonija.

⁴ 2010 m. rugsėjo 16 d. Europos Vadovų Tarybos išvados.

⁵ Iš specialios 2010 m. rugsėjo mėn. vykdytos tarptautinės prekybos klausimams skirtos 357 „Eurobarometro“ apklausos rezultatų matyti, kad 65 % respondentų mano, jog ES tarptautinė prekyba labai naudinga, o 64 % mano, kad europietiški produktai gali puikiai konkuruoti su užsienietiškais produktais.

⁶ Palyginti su 49 % 2010 m., žr. OECD (2010 m.) „Pasaulinio vystymosi perspektyva. Turto persiskirstymas“ (angl. *Perspectives on Global Development: Shifting Wealth*).

Pagal šią darbotvarkę vis dažniau susidursime su vidaus taisyklių ir išorės liberalizavimo sąveika ir, kaip nurodyta rugsėjo mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadose, „*Europos Sąjunga turėtų dar labiau didinti savo vidaus ir išorės politikos suderinamumą ir papildomumą*“⁷. Pavyzdžiui, užtikrinant visapusiškesnę paslaugų vidaus rinką ir sistematiškesnį bendradarbiavimą reguliavimo srityje su didžiosiomis trečiosiomis šalimis bus sudarytos geresnės sąlygos tarptautinei prekybai ir užsienio šalims taikomų kliūčių pašalinimui.

Turėtume veikti tiek daugiašaliu lygmeniu PPO, tiek dvišaliu lygmeniu. Dohos derybos yra vienas svarbiausių prioritetų. Tačiau veiksmai dvišaliu lygmeniu neprieštarauja veiklai daugiašaliu lygmeniu. Priešingai, dažniausiai tai pasiteisina – liberalizavimas skatina liberalizavimą.

Būtent dėl to daugiausia jėgų bus skirta darniems laisvosios prekybos susitarimams, kuriuos Komisija Globalios Europos strategijoje įvardijo prioritetiniais, sudaryti. Pirmojo rezultato – susitarimo su Pietų Korėja patvirtinimo – netrukus sulauksime. Tai būtų sunkių derybų, todėl neturėtume turėti iliuzijų – derybose dėl būsimų susitarimų bus dar sudėtingiau susitarti dėl lengvatų, kurių ES prašoma suteikti, ir kompromisų.

Tuo pačiu metu dedamos pastangos baigti Dohos derybų raundą ir toliau stiprinti PPO. Dohos derybos labai vėluoja. Tačiau labai svarbu jas baigti – ne tik dėl ekonominės naudos, kurią bus galima pajusti, bet ir dėl to, kad reikia užtikrinti, jog pasaulio prekybos sistemoje pagrindinį vaidmenį vaidina PPO.

Nepaisant to, Dohos susitarimu nebus atsakyta į naujesnius klausimus, kurių sprendimą turi užtikrinti pasaulinės prekybos taisyklės. Komisija suburs svarbių asmenų grupę, kurios tikslas – numatyti tolesnius veiksmus po Dohos derybų.

Kai bus patvirtinti visi laisvosios prekybos susitarimai, dėl kurių šiuo metu deramasi arba kuriems rengiamasi, ES turės lengvatinės prekybos susitarimus su dauguma PPO narių. Tačiau šiais susitarimais bus aprėpiama tik pusė ES prekybos apimtys. Lygiai taip pat svarbu stiprinti prekybos ir investicijų ryšius su kitomis didelėmis pasaulio šalimis – JAV, Kinija, Japonija ir Rusija.

Bendradarbiavimas su šiomis šalimis bus stiprinamas per šiam tikslui sukurtus forumus. Vertinsime, ar šie forumai tinkami minėtai užduočiai vykdyti, ar reikia naudotis kitomis galimybėmis su šiomis šalimis. Santykiuose su JAV ir Japonija daugiausia dėmesio reikėtų skirti netarifinėms prekybos ir investicijų kliūtims šalinti, ir to visų pirma siekti bendradarbiaujant reguliavimo srityje.

Kinija, kuri šiuo metu yra antra pagal dydį ES prekybos partnerė, yra tiek galimybių, tiek iššūkių šaltinis. Kinijos augimo potencialas milžiniškas, todėl ši šalis yra patraukliausia eksportui ir investicijoms. Tačiau negalima neigti, kad tam tikros Kinijos pramonės ir makroekonomikos politikos kryptys yra paremtos valstybės kapitalizmo sistema. Tą patį galima pasakyti apie Rusiją, kuri yra didžiausia ES artimoji kaimynė.

Prekyba turėtų skatinti socialinės įtraukties stiprinimą tiek pasaulyje, tiek ES. Į pasaulinę prekybos ir gamybos grandinę patekusių besivystančių šalių pajamos ir užimtumas greitai padidėjo, o skurdas labai sumažėjo. Pagal ES prekybos politiką skurdžiausioms šalims padedama ir suteikiant dosnias vienašales prekybos lengvatas. Apskritai mes vadovaujamės atidžiai diferencijuotu požiūriu ir

⁷ 2010 m. rugsėjo 16 d. Europos Vadovų Tarybos išvadų I priedo a dalis.

atsižvelgiame į mūsų partnerių išsivystymo lygį. Nuolatos kreipiame dėmesį į suderinamumą su vystymosi politika, kaip antai skurdo mažinimo politika.

Tuo pačiu metu dėl atviros prekybos besivystančios ekonomikos šalyse, įskaitant ES šalis, toliau keliamas gerovės lygis, skatinamas užimtumas ir darbo užmokesčio didinimas. Atvirumas leidžia kurti naujas darbo vietas. Tačiau taip pat pripažįstama, kad tam tikrose srityse ar sektoriuose prisitaikymo sąnaudos gali būti didelės, todėl būtina parengti atitinkamą nacionalinę ir Europos socialinę ir darbo rinkos politiką darbuotojų ir verslo įmonių prisitaikymui palengvinti. Šie ketinimai turėtų būti įtraukti į biudžeto prioritetus, laikantis 2010 m. spalio mėn. Komisijos biudžeto peržiūros⁸. Rengiant šį komunikatą plačiai konsultuotasi visoje ES. Remiantis minėtomis konsultacijomis ir vidaus svarstymais – tai pagrindinės prekybos politikos darbotvarkės sudedamosios dalys, kurių įgyvendinimo Komisija siūlo siekti pagal šiuos įgaliojimus. To bus siekiama naujoje Lisabonos sutarties institucinėje sistemoje, kuri turėtų būti vertinama kaip didelės galimybės teikianti sistema, nes joje daugiau skaidrumo ir ES prekybos politikos pagrįstumo, Europos Parlamentui suteikiamas naujas vaidmuo prekybos srityje ir sukuriamą nauja aplinka abipusiam prekybos ir išorės veiksmų stiprinimui tiek Briuselyje, tiek ES atstovybėse 136 pasaulio šalyse.

Šį komunikatą reikėtų vertinti kaip pagrindinę strategijos „Europa 2020“ išorės aspekto sudedamąją dalį ir kaip aiškiai išdėstytus Europos ketinimus būti aktyviai ir atkakliai propaguoti prekybos politikos darbotvarkę Didžiajame dvidešimtuose ir visuose susijusiuose pasauliniuose prekybos forumuose. Iš tiesų, užtikrinant tvirtą, tvarų ir subalansuotą augimą, kuriam Didžiojo dvidešimtuko lyderiai įsipareigojo per Viršūnių susitikimą Toronte, svarbiausias vaidmuo teks atviroms rinkoms.

2. Prekybos ir investicijų politika pasirengusi ateities iššūkiams

2.1. Pažangus augimas: greitu žingsniu į ateitį

ES ekonominė ateitis priklauso nuo konkurencinio pranašumo išsaugojimo novatoriškų didelės vertės produktų srityje, kurioje kuriamos ilgalaikės ir gerai mokamos darbo vietos⁹. ES prekybos politika turi būti orientuota į šį siekį išplečiant veiklos aprėptį, kad būtų atsižvelgta į šiuos veiksnius:

- Veiksminga pasaulinė gamybos tiekimo grandinė neveiks be gyvybiškai svarbių transporto, telekomunikacijų, finansų, verslo ir profesionalių paslaugų. **Paslaugos** sudaro 70 % pasaulio produkcijos, tačiau tik apie penktadalį pasaulio prekybos. Tai, kad paslaugos sudaro mažą visos prekybos dalį, iš dalies priklauso nuo natūralių kliūčių (kai kurių paslaugų tiesiog negalima parduoti), tačiau bene daugiausia – nuo prekybos kliūčių. Nepašalintos prekybos paslaugomis kliūtys apskritai yra didesnės nei kliūtys gamybos sektoriuose. Apytikriai tarifų ekvivalentai paprastai yra kur kas didesni nei 20 %, o dažnai ir dar didesni (žr. 2 lentelę). Sieksime, kad mūsų pagrindiniai prekybos partneriai – išsivysčiusios šalys ir besiformuojančios ekonomikos šalys – būtų atviresni mūsų paslaugų teikėjams, tai darysime visomis priemonėmis ir atsižvelgdami į tai, ką ES vidaus rinka siūlo trečiųjų šalių paslaugų teikėjams, o tikslus derinsime su 2005 m. UNESCO Konvencija dėl kultūrų įvairovės. Toliau siūlysime kai kurioms kaimyninėms šalims (pavyzdžiui, Ukrainai, Moldovai, Kaukazo šalims, Egiptui, Jordanijai, Marokui ir Tunisui) integruotis į tokių sektorių, kaip finansų, pašto ir telekomunikacijų paslaugų sektorių bendrąją

⁸ 2010 m. spalio 19 d. Europos Komisijos komunikatas dėl biudžeto peržiūros, p. 15.

⁹ 2010 m. spalio 6 d. Europos Komisijos komunikatas COM(2010) 546 „Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinė iniciatyva „Inovacijų sąjunga“.

rinką.

Per viešąsias konsultacijas pasiūlyta, kad taip pat turėtume stengtis užtikrinti, jog paslaugų reguliavimas visose trečiosiose šalyse būtų atviras, nediskriminacinis ir skaidrus, be to, vykdomas atsižvelgiant į visuomenės interesus, kad mūsų paslaugų teikėjams tose šalyse būtų lengviau plėtoti verslą. Pagaliau keičiantis technologijoms kuriamos naujos paslaugos ir skatinama tarptautinė paslaugų prekyba, todėl pagal mūsų prekybos susitarimus reikėtų ieškoti būdų, kaip apsisaugoti nuo naujų prekybos tomis paslaugomis kliūčių kūrimo.

- Ypatingai suintensyvėjo kapitalo judėjimas ir **TUI**. Šiais laikais apie pusė pasaulio prekybos vyksta tarp tarpinėmis prekėmis ir paslaugomis prekiaujančių daugiašalių įmonių filialų. Komisija pasiūlė parengti visapusišką Europos investicijų politiką¹⁰, kad būtų geriau patenkinti visų valstybių narių investuotojų poreikiai. Pagal šią politiką bus siekiama į vykdomas prekybos derybas įtraukti investicijų apsaugos ir jų liberalizavimo klausimus. Kad tai būtų padaryta, netrukus, pradedant derybomis su Kanada, Singapūru ir Indija, bus pradėti taikyti atnaujinti derybų nurodymai. Be to, Komisija svarsto, ar būtų verta su kitomis šalimis, pvz., Kinija, sudaryti tik investicijų susitarimus.
- **Viešieji pirkimai** – tokia sritis, kurioje užsienio rinkos yra ypač uždaros ES bendrovėms. Viešųjų pirkimų sutartimis, kurios didelėse pramonės šalyse sudaro daugiau nei 10 % BVP, o besiformuojančios ekonomikos šalyse jų dalis vis didėja, sukuriama verslo galimybės tokiuose sektoriuose, kuriuose ES pramonė yra labai konkurencinga. Tai, pavyzdžiui, viešasis transportas, medicinos prietaisai, vaistai ir ekologiškos technologijos. Toliau darysime spaudimą užsienio šalyse labiau atverti viešųjų pirkimų konkursus ir ypač daug dėmesio skirsime kovai su diskriminacine praktika. Tiek dvišalėse derybose, tiek pagal PPO viešųjų pirkimų susitarimą aktyviai deramasi dėl didesnių galimybių mūsų bendrovėms patekti į viešųjų pirkimų rinką. Pateikę plataus užmojo pasiūlymą darome spaudimą, kad Kinija, laikydamasi narystės PPO įsipareigojimų, kuo greičiau prisijungtų prie Viešųjų pirkimų susitarimo. Mūsų rinka jau pakankamai atvira, tačiau pagrindinių prekybos partnerių rinka yra kur kas uždaresnė, ypač regionų ir vietos lygmeniu (žr. priedo 4 lentelę). Todėl 2011 m. Komisija, remdamasi ES tarptautinių įsipareigojimų vykdymu, pateiks teisės akto pasiūlymą dėl ES priemonės mūsų įtakai padidinti užtikrinant didesnę patekimo į viešųjų pirkimų rinkas besivystančiose ir didelėse besiformuojančios ekonomikos šalyse darnumą. Taigi, patekimas į mokslinių tyrimų ir plėtros programas trečiosiose šalyse turėtų būti darnesnis ir atitikti itin didelį mūsų rinkos atvirumą, kaip neseniai aptarta Komunikate dėl inovacijų sąjungos¹¹.
- ES ir kitose pasaulio šalyse **skleidžiant inovacijas ir naujas technologijas** prekyba ir investicijų srautai yra ypatingai svarbūs. Tą patį galima pasakyti ir apie naujus sektorius, kaip antai telekomunikacijų, ir tradicinius, pavyzdžiui, aukštųjų technologijų tekstilės gamybos sektorių. Palaikome elektroninės prekybos tarifų sustabdymo pratęsimą, ir dedame visas pastangas, kad būtų atnaujintas 1996 m. **PPO susitarimas dėl informacinių technologijų** ir išplėsta jo taikymo sritis, panaikintos netarifinės prekybos šiais produktais kliūtys (pvz., dvigubas atitikties tikrinimas) ir padidintas narių skaičius geografiniu požiūriu¹².
- Prekybos prekėmis ir paslaugomis bei investicijų **reguliavimo kliūtys** ypatingai žalingos, ypač mūsų pagrindinių prekybos partnerių šalyse, atsižvelgiant į prekybos ir investicijų ryšių su jais

¹⁰ COM(2010) 343, 2010 7 7.

¹¹ Žr. 9 išnašą.

¹² Žr. ES pasiūlymą, įtrauktą į 2008 m. rugsėjo 15 d. PPO dokumentą G/IT/W/28.

įtemptumą. Didžiausią rūpestį kelia tai, kad trūksta tarptautinių standartų arba jie nenaudojami, be to, kad dažnai taikomi apsunkinantys, pavyzdžiui, pramonės produktų ir mūsų eksportuojamų žemės ūkio ar žuvininkystės produktų sertifikavimo ar tikrinimo reikalavimai. Šalys turi teisę nustatyti savo viešosios politikos apsaugos lygį ir šią apsaugą atitinkamai reguliuoti, pavyzdžiui, užtikrinant aukštą žmonių sveikatos, saugos ir aplinkosaugos lygį. Žinoma, reikia stiprinti ir reguliavimą. Žinodami, kad taikomas toks reguliavimas ir užtikrinamas jo vykdymas, vartotojai, įsigydami importuotas ar vidaus rinkoje pagamintas prekes ar teikiamas paslaugas, taip pat įgyja pasitikėjimo.

- Teisės aktų ir taisyklių skirtumai ar bendrų standartų arba abipusio pripažinimo stoka kai kuriais atvejais yra pateisinami, tačiau labai dažnai dėl jų mūsų bendrovėms užsienyje tenka didelės verslo sąnaudos. Nors ir sunku įvertinti kiekybiškai, tačiau prekybos srities ginčai dažnai kyla dėl netarifinių kliūčių, o sumažinus su tuo susijusias prekybos sąnaudas, būtų galima sutaupyti¹³. Taigi, sustiprintas bendradarbiavimas reguliavimo srityje skatinant taisyklių, standartų, bandymų ir sertifikavimo metodų vienodinimą arba derinimą tarptautiniu mastu ir mažinant nereikalingas reguliavimo sąnaudas pasauliniu mastu yra svarbus prekybos santykių, ypač su pagrindiniais partneriais, arba laisvosios prekybos susitarimų (LPS) ar panašių derybų aspektas, tačiau šioje srityje dar reikia daug nuveikti. Raginsime pagrindinius prekybos partnerius prisijungti prie esamų sektorių reguliavimo derinimo iniciatyvų, pavyzdžiui, JT Europos ekonomikos komisijos (EEK) taisyklių dėl automobilių, ir skatinti jų taikymą, be to, siūlysime aktyviai dalyvauti rengiant tarptautinius standartus ar bendrus įvairių sektorių reguliavimo metodus. Iš tiesų, iš patirties matyti, kad tiek gerai veikiančiuose ES pramonės sektoriuose, kaip antai: automobilių, staklių gamybos ir cheminių medžiagų, tiek ypač sparčiai besiformuojančiuose sektoriuose, kaip antai paslaugų internetu ar biotechnologijų, kur kas lengviau įveikti galimas kliūtis, kol reguliavimo praktika dar neįsitvirtinusi.
- Žinoma, ne viena trečioji šalis pripažįsta ES bendrosios rinkos reguliavimo sistemos, prie kurios atitinkamai priderino savo taisykles, privalumus. Tačiau dar globalesnėje ekonomikoje taisykles kurti reikia labai atidžiai, galvojant apie jų tarptautinį poveikį ir apie tai, kad turime padėti mūsų įmonėms išlikti konkurencingoms. Iš tiesų, išorės prekybos atvėrimo ir vidaus rinkos reformų sąsaja dažnai pagrįsta abipusiškumo principu, nes abejais atvejais siekiame mažinti nereikalingų reguliavimo kliūčių, kurios trukdo prekių, paslaugų ir investicijų srautams, sąnaudas. Turime dėti daugiau pastangų vidaus ir išorės politikos veiksmingumui suderinti ir Europos konkurencingumui pasaulinėje rinkoje stiprinti¹⁴. Komisija nagrinės, kaip sustiprinti abipuses vidaus ir išorės reguliavimo veiksmų sąsajas, ir analizuos, kaip pagerinti šių veiksmų koordinavimą tokiose srityse, kaip vyriausybės reguliavimas ir tarptautiniai standartai, ypatingą dėmesį skirdama būsimiems teisės aktams. Šie klausimai taip pat aptariami Komisijos komunikate „Kuriamas Bendrosios rinkos aktas“¹⁵.
- Be to, turėtume užtikrinti, kad sudarydami galimybes **laikinam asmenų judėjimui** paslaugoms teikti,¹⁶ prisidėtume prie mūsų paslaugų teikėjų ir investuotojų konkurencingumo didinimo tiek ES, tiek užsienyje. Sukviesdami kvalifikuočiausias asmenis iš viso pasaulio labai sustiprintume mūsų bendrovių ir mokslinių tyrimų centrų galimybes išlikti pažangiausiais inovacijų srityje.

¹³ Tarnybų darbinio dokumento „Prekyba – klestėjimo variklis“ III skyriaus 2 dalis „Netarifinės reguliavimo kliūtys prekėms“ (angl. *Non-tariff regulatory barriers on goods*).

¹⁴ Žr. 2009 m. gruodžio 4 d. Konkurencingumo tarybos išvadų „Artimiausio dešimtmečio vidaus rinkos prioritetai“ 6 ir 14 dalis.

¹⁵ COM(2010) 608, 2010 10 27.

¹⁶ PPO kalba variant – tai „4 modulis. Paslaugų liberalizavimas“.

Taip pat mūsų bendrovės turėtų rasti galimybių Europos vadovus ir ekspertus išsiųsti į savo įstaigas užsienyje. Tokias pačias sąlygas turime sukurti mūsų partnerių įmonėms, jei norime ir toliau naudotis jų investicijų ES teikiama nauda ir džiaugtis jų pagalba sukurtais darbo vietomis. Dėl to, remiantis pateiktu Direktyvos dėl įmonės viduje perkeliamų trečiųjų šalių piliečių priėmimo sąlygų pasiūlymu, būtų galima sukurti stabilią ir atvirą aplinką trečiosios šalies įmonės viduje perkeliams darbuotojams ES.

2.2. Integracinis augimas ES ir užsienyje

Nors globalizacija ir naudinga, tačiau Europos gyventojai akivaizdžiai susirūpinę kai kuriomis politinėmis pasekmėmis, ypač poveikiu užimtumui¹⁷, bet taip pat tikisi, kad bus parengta politika, pagal kurią bus suteikta daugiau galimybių besivystančioms šalims.

- Dėl **atviros prekybos apskritai kuriama daugiau darbo vietų**, tačiau didesnio augimo atveju išteklių turi būti skiriami geriausių rezultatų pasiekiantiems sektoriams, taigi kai kuriuose sektoriuose dėl to gali būti prarasta darbo vietų. Tad reikia būti atveriamai remiantis politika, pagal kurią žmonėms sudaromos sąlygos prisitaikyti prie tokių pokyčių. Valstybės narės atsakingos už tinkamos pagalbinės socialinės, švietimo ir darbo rinkos politikos parengimą, o ES prisideda įvairiomis priemonėmis (įskaitant struktūrinius fondus) skirdama papildomą pagalbą. Viena priemonių – **Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas (EGF)**. Išplėsdama ir supaprastindama EGF, Europos Sąjunga galėtų dar labiau padėti įvairiuose sektoriuose netekusiems darbo prisiderinti ir persikvalifikuoti, kad būtų sušvelnintas tam tikrų didelių žlugimų valstybėse narėse daromas poveikis.
- Integravimas yra lygiai taip pat svarbus už ES ribų. Esame įsipareigoję skatinti tvarią plėtrą, tarptautinių darbo standartų naudojimą ir deramą darbą ir už ES ribų. Žinoma, besivystančias šalis integravus į pasaulinę ekonomiką mažinamas skurdas ir skatinama kurti geresnes darbo sąlygas. Požiūris, kurio laikosi ES **ekonominės partnerystės susitarimuose** su Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno šalimis, – skatinti vystymąsi stiprinant regionų integraciją, kuriant prekybos ir investicijų galimybes ir gerinant ekonomikos valdymą.
- 2011 m. pradžioje pasiūlysiame ES **bendrosios lengvatų sistemos reformą**. Pagal pakeistą sistemą, *inter alia*, bus siekiama, kad jos teikiama nauda pirmiausia būtų skirta toms šalims, kurioms labiausiai jos reikia, ir toms, kurios veiksmingai įgyvendina tarptautinius darbo standartus ir žmogaus teisių, aplinkosaugos ir gero valdymo principus.
- 2011 m. Komisija priims **Komunikatą dėl prekybos ir vystymosi**. Jame plačiąja prasme bus aptarta, kuo mūsų prekybos politika geriausiai prisidėtų prie plėtros, pavyzdžiui, besivystančioms šalims suteikiant specialų ir diferencinį režimą, remiant su prekyba susijusias reformas ir šalinant integracijos į pasaulinę prekybą struktūrines kliūtis. Be to, šiame komunikate bus pateikta pasiūlymų, kaip per prekybą būtų galima padėti nuo **gaivalinių nelaimių** (pvz., žemės drebėjimas Haityje ar neseniai vykę potvyniai Pakistane) nukentėjusioms trečiosioms šalims.

2.3. Tvarus augimas ES ir užsienyje

¹⁷ Iš specialios 357 „Eurobarometro“ apklausos rezultatų matyti, kad 30 % manančių, jog šiuo metu negauna naudos iš tarptautinės prekybos, teigia, kad taip yra dėl nedarbo daromo poveikio. Respondentų manymu, ES prekybos politikos pirmuoju prioritetu turėtų būti darbo vietų kūrimas ES.

Pagal prekybos politiką ir toliau turėtų būti remiamas ekologiškas augimas ir klimato kaitos tikslų, ypač išmetamo anglies kiekio mažinimo, įgyvendinimo siekimas. Turime užtikrinti, kad mūsų pramonė yra pajėgi konkuruoti ateities tvarioje ekonomikoje, įskaitant žuvininkystės ir žemės ūkio sektorius, kurių laukia tolesnės reformos.

- **Klimato kaitos** srityje mūsų prioritetas – visuotinis susitarimas, pagal kurį visoms šalims numatyti mažinimo tikslai. Pagalba kovai su klimato kaita pagal prekybos politiką turėtų būti teikiama šalinant prekybos aplinkosaugos prekėmis ir paslaugomis, kliūtis¹⁸. Komisijos nuomone, galimybė taikyti pasienio koreguojamąsias priemones kelia daug klausimų, kaip nurodyta naujausiame Komisijos komunikate¹⁹.
- Kalbant abstrakčiau, pagal prekybos politiką turėtų būti ir toliau **remiamas ir skatinamas ekologiškas augimas** visame pasaulyje kitose srityse, kaip antai energetikos, tausaus išteklių naudojimo ir biologinės įvairovės apsaugos srityse. Ir toliau ypatingą dėmesį skirsime mūsų prekybos susitarimų **tvaraus vystymosi skyrių įgyvendinimui** ir glaudžiam bendradarbiavimui su pilietine visuomene.
- ES ekonomikos konkurencingumui strategiškai svarbus **tvarus ir neiškraipytas žaliavų ir energijos tiekimas**. Per viešąsias konsultacijas šią svarbą aiškiai pabrėžė daug verslo ir pilietinės visuomenės atstovų. Įvairios ne ES valstybių vyriausybės plėtoja tokią pramonės politiką, pagal kurią kuriamos kliūtys tiekimui ir kiti iškraipymai. Komisija 2008 m. strateginiame dokumente dėl žaliavų²⁰ išdėstė nuoseklų požiūrį į saugų žaliavų tiekimą ES bendrovėms įvairiose politikos srityse, įskaitant prekybos politiką. Iki 2010 m. pabaigos Komisija parengs naują komunikatą dėl strategijos įgyvendinimo ir tolesnių žingsnių. Kiek įmanoma daugiau naudosis dabartinės prekybos taisyklės, sieksime sukurti eksporto apribojimų stebėsenos mechanizmą, derėsime dėl taisyklių tebevykstančiose derybose ir išsamiau nagrinėsime vienašalius ir daugiašalius metodus, pvz., geriausia patirtimi pagrįstą OECD susitarimą. Šis požiūris ir mūsų dialogas šiuo klausimu su trečiosiomis šalimis ir toliau turi visiškai atitikti vystymosi tikslus – mažinti skurdą ir užtikrinti gerą valdymą. Tačiau verta pažymėti, kad žaliavų tiekimui taikant apribojimus dažnai kitoms besivystančioms šalims daroma didelė žala. Tad šį klausimą taip pat turime svarstyti.
- **Energetikos** srityje pasinaudosime tiek dvišalėmis, tiek daugiašalėmis derybomis prekybos nuostatomis įtraukti, kurias pritaikius bus lengviau įvairinti energijos tiekimo šaltinius (taip pat užtikrinti energetinį saugumą), užtikrinti laisvą tranzitą ir skatinti prekybą tvaria energija, nes šiose srityse trečiosiose šalyse yra kliūčių greitam ES atsinaujinančios energijos pramonės vystymuisi.

¹⁸ Žr. 13 išnašą.

¹⁹ 2010 m. gegužės 26 d. Komisijos komunikatas (2010) 265 „Galimybių sumažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį daugiau nei 20 % analizė ir anglies dioksido nutekėjimo rizikos vertinimas“.

²⁰ 2008 m. lapkričio 4 d. COM(2008) 699 „Žaliavų iniciatyva: įgyvendinant svarbiausius poreikius užtikrinti ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą Europoje“ ir 2010 m. spalio 27 d. COM(2010) 614 „Integruota globalizacijos eros pramonės politika. Didžiausias dėmesys – konkurencingumui ir tvarumui“.

3. Derybų darbotvarkės atnaujinimas augimui skatinti

Pirmojoje šio komunikato dalyje ir pagrindžiančiuose dokumentuose aiškinama, kaip prekybos politika gali prisidėti prie augimo. Tai strategijos „Europa 2020“ išorės aspektas. Mūsų prekybos politikos prioritetu turi būti pastangos sukurti geresnes galimybes patekti į didžiausių ir greičiausiai augančių pasaulio šalių rinkas sudarant plataus užmojo prekybos susitarimus.

3.1. Dohos derybų užbaigimas ir daugiašalės taisyklėmis pagrįstos sistemos kūrimas

Dohos derybų raundo užbaigimas yra vienas svarbiausių mūsų prioritetų, nors pažanga daroma labai lėtai. Tačiau galima nauda yra tokia didelė, kad jos negalima nepaisyti. 2011 m. yra kita didelė galimybė baigti plataus užmojo, nuoseklų ir išsamų susitarimą, prie kurio labai prisideda *visi* pagrindiniai dalyviai ir iš kurio *visi* dalyviai (dideli ir maži) gali gauti naudos. Dohos derybos – tai potencialiai itin didelis pasaulio ekonomikos augimo skatinimas. Pasaulio prekyba galėtų padidėti daugiau nei 300 mlrd. EUR per metus, o pasaulinės pajamos – daugiau nei 135 mlrd. EUR²¹.

Sėkmingai užbaigus Dohos derybas svarbiausias vaidmuo tektų daugiašaliam prekybos liberalizavimui ir taisyklių rengimui. Taip pat pasitvirtintų, kad PPO yra galinga apsauga nuo protekcionistinio atsitraukimo, kuris yra vienas svarbiausių skirtumų tarp dabartinės ir 1930-ųjų metų krizės. Daugiau naudosis PPO ir propaguosime šios organizacijos stiprinimo, priežiūros ir stebėsenos gebėjimus. Tam gali prireikti geresnio prekybos politikos tarpusavio vertinimo, skaidrumo ir daugiašalio nagrinėjimo, kad būtų užkirstas kelias galimoms protekcionistinėms tendencijoms, užtikrintas esamų prekybos susitarimų ir metodų įgyvendinimas ir pagerinta prekybos praktika trečiojoje šalyse. Be to, tolesnė ES plėtra ir toliau bus prioritetu. Pagaliau stengsimės stiprinti unikalią PPO ginčų sprendimo sistemą. Tam reikės sustiprinti proceso teisinį pobūdį ir skirti išteklių PPO sekretariatui šiam tikslui siekti.

Stiprinant PPO kaip centrinę instituciją pasaulio ekonomikos valdymo iššūkiams spręsti, kartu su kitais veikėjais, kaip antai Didysis dvidešimtukas, gaunama ilgalaikė sisteminė nauda. Todėl bus suburta svarbių asmenų iš išsivysčiusių ir besivystančių šalių grupė, kuri turės parengti rekomendacijas dėl Europos požiūrio į būsimą darbotvarkę ir PPO veiklą pasibaigus Dohos deryboms.

3.2. Tebevykstančių laisvosios prekybos susitarimų (LPS) derybų užbaigimo darbotvarkė

Parengti plataus užmojo naujos kartos dvišalių prekybos susitarimų su svarbiais prekybos partneriais Globalios Europos darbotvarkę yra sudėtingas įsipareigojimas. Kai kurioms besiformuojančios ekonomikos šalims jau tenka didelė ir vis didėjanti pasaulio prekybos dalis. Nustatydami mūsų užmojų mastą ir toliau stengsimės atsižvelgti į skirtingą prekybos partnerių išsivystymo lygį. Tačiau tokia darbotvarkė – teisingas Europos pasirinktas kelias, kuriuo einant jau juntami rezultatai.

Tai svarbių ir didelių iššūkių keliančių uždavinių darbotvarkė, nes naujuosiuose prekybos susitarimuose kalbama ne tik apie importo muitus, kurių svarba jau pradėjo mažėti, bet ir apie prekybos prekėmis ir paslaugomis bei investicijų reguliavimo kliūtis, intelektinės nuosavybės teises, viešuosius pirkimus, inovacijų apsaugą, tvarią plėtrą (t. y. deramas darbas, darbo standartai ir aplinkosauga) ir kitus svarbius aspektus.

²¹ CEPII, 2009 m. vasario mėn. galutinė Europos Komisijos užsakyta ataskaita „Ekonominis Dohos plėtros darbotvarkės potencialių rezultatų poveikis“.

Tačiau nauda turėtų būti be galo didelė. Tikintis, kad visos šios vykdomos derybos bus sėkmingai baigtos:

- laisvosios prekybos susitarimai bus susiję su apytikriai puse ES išorės prekybos apimties;
- vidutiniai ES eksporto tarifai sumažėtų apytikriai per pusę (iki apytikriai 1,7 %), o vidutiniai ES importo tarifai – beveik penktadaliu (iki 1,3 %) ²², ir
- įvairūs LPS kartu, kaip būsimos prekybos politikos indėlio į augimą dalis, per ilgą laikotarpį turėtų sudaryti iki 0,5 % ES BVP ²³.

Jau sėkmingai baigėme LPS derybas su Korėja, Peru, Kolumbija ir Centrine Amerika. Derantis su Persijos įlankos šalimis, Indija, Kanada ir Singapūru jau padaryta didelė pažanga. Iš naujo pradėjome svarbias derybas su MERCOSUR regiono šalimis. Prioritetu lieka dabartinių konkurencija grįstų LPS derybų darbotvarkė. Turėtume sugebėti pasinaudoti greitai augančia regionine prekyba Rytų Azijoje ir ginti strateginius ekonominius interesus tame regione, *inter alia*, prisijungdami prie sparčiai didėjančio laisvosios prekybos zonų tame regione tinklo. Todėl stengsimės išplėsti ir baigti dvišales derybas su ASEAN šalimis – pradedant Malaizija ir Vietnamu – ir stiprinti prekybos ir investicinius ryšius su Tolimaisiais Rytai.

Tuo pačiu metu, siekdami sukurti su Europos kaimyninėmis šalimis bendros gerovės sritį, toliau dėdami pastangas sudaryti išsamius ir visapusiškus laisvosios prekybos susitarimus pagal Rytų partnerystę ir Europos bei Viduržemio jūros regiono partnerystę, kuriais remiantis susitarimo šalims įvykdžius nustatytas sąlygas būtų sudarytos galimybės prisijungti prie vidaus rinkos. Tai stiprus postūmis pokyčiams siekiant reguliavimo suderinamumo, be to, tai priemonė tarifinėms ir kitokioms kliūtims šalinti, kurią galima taikyti tuo pačiu metu vykdant asociacijos susitarimų derybas, kad būtų užtikrinta ekonominė integracija politinės asociacijos sąlygomis.

Trumpai tariant, įvykdžius visus šios darbotvarkės uždavinius labai pagerėtų verslo su kitomis pasaulio šalimis kūrimas.

3.3. Strateginių ekonominių partnerių įtraukimas į prekybą, investicijas ir reguliavimo derinimą

Europos Vadovų Taryba rugsėjo mėn. svarbiausiu tikslu įvardijo prekybos su ES strateginiais partneriais stiprinimą ir paragino imtis konkrečių veiksmų „*užtikrinti plataus užmojo laisvosios prekybos susitarimus, užtikrinti Europos įmonėms didesnes galimybes patekti į rinkas ir intensyviai bendradarbiavimą reguliavimo srityje su svarbiais prekybos partneriais*“. Tačiau kartu ir primenama, kad šios partnerystės turi būti „*abipusės, grindžiamos tarpusavio interesais ir nauda bei pripažįstant, kad visi subjektai turi ir teisių, ir pareigų*“ ²⁴.

Dėl strateginių partnerių ekonominio dydžio, potencialo ir įtakos pasaulio ekonomikai mūsų prekybos politikoje ypatingą dėmesį reikia skirti JAV, Kinijai, Rusijai, Japonijai, Indijai ir Brazilijai. Dėl įvairių priežasčių ekonominiai santykiai su šiomis šalimis yra strateginės svarbos Europos Sąjungai. Dabar turime šiems santykiams suteikti dar didesnius prioritetus. Jau įpusėjome

²² Tarnybų darbinio dokumento „Prekyba – klestėjimo variklis“ III skyriaus 1 dalis, kurioje daugiausia kalbama apie pramonės produktų tarifus.

²³ Žr. tarnybų darbinio dokumento „Prekyba – klestėjimo variklis“ II skyrių.

²⁴ 2010 m. rugsėjo 16 d. Europos Vadovų Tarybos išvadų 4 punktą.

sudėtingas derybas su Indija dėl LPS. Santykiai su Brazilija pasikeis, kai baigsime neseniai iš naujo pradėtas derybas dėl ES ir MERCOSUR regiono šalių asociacijos susitarimo.

Toliau aptariami santykiai su kitais keturiais strateginiais ekonominiais partneriais ir jų ateitis.

JAV iš tikrųjų didžiausias ES prekybos ir investicijų partneris. Nepaisant atsitiktinių ginčų transatlantinė prekyba ir investicijos yra laisvesnės nei kitur pasaulyje. Didžiausios likusios kliūtys – abejose Atlanto pusėse skirtingi standartai ir taisyklės, nors reguliavimo tikslai labai panašūs. Kalbama apie didelę naudą – neseniai atliktas tyrimas, iš kurio rezultatų matyti, kad panaikinus tik pusę netarifinių prekybos su JAV kliūčių ES BVP padidėtų 0,5 %²⁵. Transatlantinė ekonominė taryba yra puiki politinė arena sudėtingiems ir skirtingiems dialogams reguliavimo klausimais. Taip galima pasiekti reguliavimo suderinamumo. Turime tvirtai siekti ateityje išvengti kliūčių, ypač inovacijų, efektyvaus energijos vartojimo ir aukštųjų technologijų sektoriuose, – tai prioritetas, kuris buvo aiškiai išsakytas per viešąsias konsultacijas.

Kinija – antra pagal dydį ES prekybos partnerė. Tai ne tik mažų kainų vartotojų prekių šaltinis, bet ir pagrindinių žaliavų, kurias naudoja mūsų pramonė, šaltinis. Be to, tai greitai auganti mūsų eksporto rinka. Tačiau neišnaudojame viso prekybos su Kinija potencialo. Vis dar nepašalintos svarbios patekimo į rinką kliūtys – standartai ir taisyklės, paslaugos, investicijos ir viešieji pirkimai, nepakankama intelektinės nuosavybės teisių apsauga, neaiški standartizacijos sistema, sudėtingos sertifikavimo procedūros ir pramonės politikos priemonės, kuriomis siekiama pakeisti importą, priverstinai perkelti technologijas ir vietos gamintojams suteikti lengvatines sąlygas gauti žaliavų. ES dėl dalies šių priemonių prieštaravo tiek PPO, tiek dvišaliu pagrindu, ir dėl jų panaikinimo kovos toliau.

Vykdamas aukšto lygio ekonominę ir prekybos dialogą sukurtos visapusiškesnės galimybės remti politiką, kuri labiau dera su rinkos ekonomikos taisyklėmis, ir stengtis pašalinti dabartinių pagrindinių neatitikimų priežastis.

Japonija labai aktyviai siekia ekonominės integracijos su pagrindiniais prekybos partneriais, įskaitant ES. Tačiau nors tarifai Japonijoje apskritai nėra dideli, yra daug prekybos prekėmis ir paslaugomis, investicijų bei viešųjų pirkimų reguliavimo kliūčių²⁶, kurios vertinamos kaip niekada neįveiktinos. Japonijai įrodžius, kad šios kliūtys gali būti pašalintos, būtų įvykdyta pagrindinė glaudesnės ekonominės ES ir Japonijos integracijos sąlyga. Šį klausimą dabar nagrinėja per pastarąjį ES ir Japonijos aukščiausiojo lygio susitikimą suburta aukšto lygio darbo grupė.

Rusija – svarbiausia artimoji kaimynė. Be to, tai antra pagal dydį ES eksporto rinka, trečias pagal dydį ES importo šaltinis ir daugeliui valstybių narių – didžiausia energijos tiekėja. Rusijos integracija į PPO yra pats svarbiausias trumpalaikis ES prekybos politikos tikslas, be to, šį tikslą aiškiai nurodė daugelis viešųjų konsultacijų dalyvių. Vienintelė svarbiausia priemonė – įtvirtinti Rusiją pasaulinėje sistemoje, nes tai duotų postūmį jos ekonomikos modernizavimui ir įvairinimui. Tuo tarpu sudarius dvišalį ES ir Rusijos susitarimą, dėl kurio dabar deramasi ir kuris pakeistų dabartinį Partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą, būtų sukurta veiksmingesnė, stabilesnė ir

²⁵ Žr. Ecorys (2009), „Netarifinės priemonės, taikomos ES ir JAV prekybai ir investicijoms“ (angl. *Non tariff measures in EU-US trade and investment*), http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2009/december/tradoc_145613.pdf

²⁶ *Copenhagen Economics* (2010), „Kliūčių prekybai ir investicijoms tarp ES ir Japonijos vertinimas“ (angl. *Assessment of barriers to trade and investment between the EU and Japan*), <http://ec.europa.eu/trade/analysis/chief-economist/>.

labiau nuspėjama prekybos aplinka, be to, būtų sukurtos vienodesnės sąlygos mūsų teisėms ir įsipareigojimams užtikrinti. Krizė traukiasi, todėl Rusija turėtų panaikinti nuo 2007 m. taikomus vienašališkai padidintus tarifus.

Bendradarbiavimas su šiomis šalimis bus ypač stiprinamas per šiam tikslui sukurtus įvairius forumus. Vėliau įvertinsime, ar šių forumų pakanka dideliems uždaviniams, susijusiems su prekybos ir investicijų ryšių su šiomis šalimis plėtojimu, išspręsti, ypač atsižvelgiant į tai, kad Europos Taryba šį klausimą vertina kaip labai svarbų.

4. Darbotvarkės vykdymo užtikrinimas ir įgyvendinimas

ES turi dėti daugiau pastangų, kad apsaugotų mūsų teises pagal dvišalius ir daugiašalius susitarimus atverti neteisėtai užvertas rinkas. Pagal prekybos politiką būtina užtikrinti tinkamą prekybos taisyklių taikymą. Taip užtikrinama, kad prekybos susitarimai popieriuje gali virsti žmonėms ir bendrovėms apčiuopiamu rezultatu. Tai ypač pasakytina apie mažąsias ir vidutines įmones (MVĮ). Per viešąsias konsultacijas šis nešališko taisyklių taikymo užtikrinimo klausimas taip pat buvo iškeltas²⁷.

Pasauliniu mastu Komisija toliau ypatingą dėmesį skirs prekybos partnerių veiksams atsigaukant po ekonominės krizės – šiai iniciatyvai pritarta per viešąsias konsultacijas. Politškai labai svarbų sprendimą priėmė Didysis dvidešimtukas, 2008 m. įsipareigojęs netaikyti protekcionistinių priemonių (2010 m. sprendimas atnaujintas, jo taikymo sritis išplėsta iki 2013 m. pabaigos), šiam sprendimui iš esmės, bet ne visuotinai, pritaria partneriai. Toliau atidžiai stebėsime, ar laikomasi įsipareigojimo, ir reguliariai apie tai informuosime. Raginame Didžiojo dvidešimtuko partnerius imtis veiksmų panaikinti ir sumažinti prekybos apribojimus, kurie buvo nustatyti per pasaulinę finansų krizę. Be to, aktyviai kovosime su protekcionistinėmis tendencijomis, kurios gali pakenkti mūsų interesams. Jau ėmėmės kovoti su ypatingai žalingomis priemonėmis (pvz., politika, pagal kurią raginama pirkti nacionalinius produktus, kuri prasidėjus ekonominei krizei kai kuriose šalyse buvo labai populiarūs) ir pareikalavome jų nebetaikyti. Be to, turime aktyviai siekti **sisteminio** visų prekybos susitarimų **įgyvendinimo**, atidžiai stebėti, kaip mūsų partneriai įgyvendina minėtus susitarimus, ir stiprinti mūsų teises, pavyzdžiui, prireikus taikydami ginčų sprendimo mechanizmą ir ES Prekybos kliūčių reglamentą.

Dėl dvišalių susitarimų – pagrindiniu prioritetu bus laisvosios prekybos susitarimų, ypač jų dalių, susijusių su reguliavimu ir ne prekybos kliūtimis, įgyvendinimas. Pradžiai – ES ir Korėjos laisvosios prekybos susitarimas, kuriame numatyti plataus užmojo su reguliavimu susiję įsipareigojimai, kurių vykdymą galima užtikrinti taikant greitą ginčų sprendimo mechanizmą arba naudojantis tarpininkavimo paslaugomis.

Patekimo į rinką strategija ir ateityje bus pagrindinis tikslas įgyvendinimo užtikrinimo srityje.²⁸ Per partnerystę su valstybėmis narėmis ir įmonėmis subūrėme patekimo į rinką grupes trečiojoje šalyje ir Briuselyje. Viešųjų konsultacijų dalyviai patvirtino, kad vykdant patekimo į rinką strategiją gauta labai gerų konkrečių rezultatų šalinant trečiosios šalies prekybos kliūtis ir gerinant ES įmonių, veikiančių užsienio šalyse, patekimo į rinką sąlygas. Bendrais Komisijos, valstybių narių ir įmonių veiksmais panaikintos kliūtys įvairiuose sektoriuose ir didelį eksporto potencialą

²⁷ Iš specialios 357 „Eurobarometro“ apklausos rezultatų matyti, kad ES piliečių manymu vienu svarbiausių ES prekybos politikos prioritetu yra vienodų taisyklių taikymo visame pasaulyje užtikrinimas.

²⁸ Žr. 2007 m. balandžio 18 d. ataskaitą „Komisijos komunikato įgyvendinimas. Globalioji Europa: glaudesnė partnerystė siekiant užtikrinti Europos eksportuotojų patekimą į rinkas“.

turinčiose trečiosiose šalyse. Naujausi pavyzdžiai – griežti ženklavimo reikalavimai tekstilės gaminams Egipte, gyvūninių produktų tikrinimo reikalavimai Ukrainoje, padangų importo licencijavimas Indijoje (tačiau šioje šalyje dar nepanaikintos kliūtys dėl griežtų sertifikavimo reikalavimų), žaislų sertifikavimo procedūros Brazilijoje arba pašto pristatymo paslaugų patekimo į rinką sąlygos Kanadoje²⁹. Siekdami stiprinti įgyvendinimo užtikrinimą daugelyje trečiųjų šalių bandysime suburti papildomas patekimo į rinką grupes ir paremsime veikiančias 33 grupes ypatingą dėmesį sutelkdami į laisvosios prekybos susitarimų įgyvendinimo stebėseną. Be to, bendradarbiausime su trečiosiomis šalimis, su kuriomis turime bendrų patekimo į rinką problemų, ir spręsimės atskirai kiekvieną atvejį. Pagaliau, kaip paskelbta komunikate „Europa 2020“, kasmet rengiant prekybos ir investicijų kliūčių ataskaitą bus stebimos prekybos kliūtys ir protekcionistinės priemonės trečiosiose šalyse. Tai paskatins imtis atitinkamų įgyvendinimo užtikrinimo veiksmų su galimybe įvardyti ir sugėdinti trečiąsias šalis.

Be to, dirbsime su pagrindiniais partneriais, kad būtų stiprinami ir geriau koordinuojami rinkos priežiūros institucijų vykdomi **vartotojų sauga** užtikrinantys veiksmai.

2005 m. Komisija pateikė teisės akto pasiūlymą dėl **importuotų galutinių produktų kilmės nurodymo**, kad vartotojai gautų daugiau informacijos. Parlamentui ir Tarybai kuo greičiau priėmus šį pasiūlymą šioje srityje būtų sudarytos vienodos sąlygos, palyginti su trečiosiomis šalimis.

Didelis dėmesys bus skiriamas **tarptautiniam muitinių bendradarbiavimui** įgyvendinant dvišalius susitarimus, be to, jų bendradarbiavimui Pasaulio muitinių organizacijoje. Taikant veiksmingas muitinės procedūras prekiautojams sumažėja atitikties sąnaudos, sudaromos geresnės sąlygos teisėtai prekybai ir tampa lengviau užkirsti kelią didėjančiam pavojui, susijusiam su saugumu, sauga ir intelektinės nuosavybės teisėmis.

Ypač svarbu tinkamai apsaugoti su ES prekėmis, paslaugomis ir TUI susijusią intelektinę nuosavybę. Peržiūrime muitinių veiksmų ES pasienyje taisykles, kad būtų sustiprinta intelektinės nuosavybės teisių apsauga ir supaprastinimo procedūros. Be to, 2004 m. **intelektinės nuosavybės teisių** apsaugos trečiosiose šalyse strategija bus peržiūrėta siekiant atsižvelgti į naujus iššūkius. Norint užtikrinti ir sustiprinti mūsų bendrovių ir teisių turėtojų konkurencingumą žinių ekonomikoje, turi būti teikiama veiksmingesnė intelektinės nuosavybės (IN), įskaitant geografinės nuorodos užsienio rinkose, ypač besiformuojančios ekonomikos šalyse, apsauga ir užtikrinamas jos taikymas. Tokiomis aplinkybėmis ES toliau derinant IN taisykles Komisija su pagrindiniais prekybos partneriais galėtų ES vardu derėtis dėl griežtesnių IN įsipareigojimų. Derantis dėl LPS, atsižvelgiant į susijusių šalių išsivystymo lygį, intelektinės nuosavybės teisių straipsniais reikėtų užtikrinti kiek įmanoma panašesnę į ES taikomą intelektinės nuosavybės teisių apsaugą. Kovos su klastojimu prekybos susitarimu siekiama sukurti išsamią tarptautinę sistemą, t. y. gerosios patirties katalogą, kuris padės susitarimo nariams veiksmingai kovoti su intelektinės nuosavybės teisių pažeidinėjimu. Susitarus dėl minėto susitarimo ir jį įgyvendinus bus veiksmingai pritaikytas naujas PPO Susitarimu dėl su prekyba susijusių intelektinės nuosavybės teisių aspektų (TRIPS susitarimas) pagrįstas tarptautinis standartas.

Mūsų įsipareigojimas atverti prekybą priklauso nuo sąžiningos, tikrais lyginamaisiais pranašumais pagrįstos vietos ir užsienio gamintojų konkurencijos. ES gamybą nuo tarptautinės prekybos iškraipymų ar trukdžių saugome taikydami PPO taisykles atitinkančias **prekybos apsaugos priemones**. Šias priemones taikysime naujų formų iškraipymų, pavyzdžiui, strateginių sektorių

²⁹ Žr. „Patekimo į rinką strategijos įgyvendinimas. 2009 m. metinė ataskaita“ (angl. *Implementing the Market Access Strategy - Annual Report 2009*), http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/march/tradoc_145851.pdf.

subsidijavimo atveju, taip pat tada, kai trečiosios šalys taiko eksporto apribojimus, kad vartotojų pramonė gautų netiesioginę naudą. Ir toliau taikysime griežtus teisinius ir ekonominius standartus ir to paties tikėsimės iš prekybos partnerių. Remsime ES įmones, jei trečiosios šalys nesąžiningai imsis prekybos apsaugos priemonių, ir prireikus tokius klausimus kelsime PPO. Atsižvelgdami į pokyčius po Lisabonos sutarties ir (arba) rezultatus, kurių bus pasiekta per Dohos derybų raundą dėl taisyklių skyriaus, nagrinėsime, ar atnaujinti ir modernizuoti prekybos apsaugos priemones ir kaip tai padaryti.

ES eksportuotojai negali patekti į trečiųjų šalių rinkas dėl konkurencijos stokos arba neveiksmingumo ir taisyklių dėl valstybės pagalbos. Todėl ES strategiškai suinteresuota kurti tarptautines taisykles ir užtikrinti, kad Europos įmonėms netektų trečiosiose šalyse nukentėti dėl neteisingo vietos bendrovių subsidijavimo arba antikonkurencinės praktikos. Geriausiu rezultatu būtų PPO priimtas daugiašalis taisyklių rinkinys. Tačiau daugelį svarbių dalykų galima išspręsti ir per dvišalius susitarimus.

Dėsime dar daugiau pastangų **MVĮ** problemoms spręsti pripažindami, pavyzdžiui, prekybos apsaugos priemonių atveju, kad šioms įmonėms, kaip importuotojams, naudotojams, skundo pateikėjams ar eksportuotojams, dažnai iškyla tikrų problemų dėl daug sąnaudų pareikalaujančių prekybos apsaugos tyrimų. Be to, 2011 m. Komisija pateiks komunikatą dėl galimų paramos priemonių tarptautinę veiklą išplėsti pageidaujančioms MVĮ.

Bus stiprinamas ir **ES atstovybių, kaip kontaktinių punktų ES įmonėms užsienyje, vaidmuo** ir prireikus trečiosiose šalyse bus kuriamos specialiosios verslo paramos struktūros.

5. Viešosios konsultacijos ir poveikio vertinimas

Konsultacijos su pilietine visuomene ir pagrindinėmis suinteresuotosiomis šalimis, Europos Parlamentu ir valstybėmis narėmis davė naudingų rezultatų šiam dokumentui parengti³⁰. Pavyzdžiui, iš 37 šalių (įskaitant 23 valstybes nares) gauti 302 atsakymai, kurių santrauka pateikta atskirame dokumente.

Esame įsipareigoję rengiant politikos projektus ir siūlant veiksmus konsultuotis su suinteresuotosiomis šalimis. Formuojant politiką konsultacijos su pilietine visuomene yra kertinis akmuo, be to, jei įmanoma, per viešąsias konsultacijas klausimų pateikusioms šalims teikiame tolesnę informaciją. Tai iš esmės jau vyksta per reguliarius dialogus prekybos klausimais su pilietine visuomene, t. y. reguliarius struktūrinius susitikimus plačiai visuomenei rūpimais prekybos politikos klausimais, per kuriuos skatinamas aktyvus pilietinės visuomenės dalyvavimas prekybos politikos formavimo procese.

Pasistengsime, kad poveikio vertinimai ir įvertinimai būtų kuo greičiau įtraukti į prekybos politikos formavimą. Tai reiškia, kad reikės atlikti visų naujų prekybos iniciatyvų poveikio vertinimus, kurie gali turėti didelio ekonominio, socialinio ar aplinkosauginio poveikio ES ir prekybos partneriams, įskaitant besivystančias šalis. Išskirtinį dėmesį skirsime išsamioms konsultacijoms su pilietine visuomene ir jos įtraukimui į tvarumo poveikio vertinimus, kuriuos atliekame per derybas dėl prekybos. Pabaigus derybas ir prieš pasirašant susitarimą Parlamentui ir Tarybai parengsime siūlomo susitarimo pasekmių ES analizę. Pagaliau taikomų ES prekybos susitarimų poveikiui stebėti sistematiškiau atliksime baigiamąjį įvertinimą.

³⁰ Ataskaitą ir atskirus atsakymus žr. http://trade.ec.europa.eu/consultations/?consul_id=144.

6. Prekyba ir išorės santykiai

Siekiame, kad ES dėl ekonominio svorio turėtų įtakos užsienio reikalų ir pasaulinio valdymo srityje.

Prekybos politika aiškiais ekonomiškais aspektais turi prisidėti prie Sąjungos išorės veiksmų. ES tarptautinė įtaka didėja dėl pačios prekybos ir prekybos politikos, todėl bendrais ES lygmens veiksmais reikėtų skatinti ir remti ES ekonominius interesus trečiosiose šalyse. Taigi, Sąjungos prekybos ir užsienio politika gali ir turėtų būti abipusiai naudinga. Tai taikoma tokioms sritims, kaip antai vystymosi politika, JT sankcijų taikymas, be to, rengiant tinkamas iniciatyvas, *inter alia*, per prekybos ir politinius ryšius su trečiosiomis šalimis ar specialiąsias prekybos priemones, pavyzdžiui, bendrąją lengvatų sistemą ar LPS, tam, kad mūsų partneriai būtų raginami paisyti žmogaus teisių, darbo standartų, aplinkos apsaugos ir gero valdymo, įskaitant mokestinius klausimus. Kitomis išorės veiksmų priemonėmis, pavyzdžiui, per ES atstovybes užsienyje, turėtų būti padedama įgyvendinti mūsų prekybos darbotvarkę ir remti mūsų įmones užsienyje. Kitas prekybos politikos ir išorės veiksmų sąveikos pavyzdys – dvejopo naudojimo prekių, naudojamų užsienio saugumo politikos tikslais, **eksporto kontrolės sistema**. Nors per pastaruosius 20 metų padaryta didelė pažanga kuriant visapusišką ES eksporto kontrolės sistemą, dėl nacionalinių įgyvendinimo priemonių skirtumų ES kyla pavojus, kad gali sumažėti bendrosios rinkos ir bendros prekybos politikos teikiama nauda. Šioje srityje ES partneriai, įskaitant JAV, ėmėsi reformų, o tai akivaizdžiai rodo, kad eksporto kontrolė ekonomiškai reikšminga ir kad reikia dėti naujas pastangas ES eksporto konkurencingumui stiprinti užtikrinant kuo įmanoma didesnę saugumą. Toliau plėtosime eksporto kontrolės priemones, kuriomis siekiama ES eksportuotojams supaprastinti verslo aplinką ir padidinti jos skaidrumą, tuo pačiu prisidedant prie pastangų gerinti tarptautinį saugumą. Parengsime žaliąją knygą, kurioje bus išdėstyta, kaip veikia dabartinė sistema ir kokiose srityse reikėtų reformų.

7. Išvados

Šiame komunikate išdėstyta, kaip mūsų prekybos ir investicijų politika turėtų padėti siekti tvaraus ekonomikos augimo tikslo – sukurti daugiau darbo vietų ir užtikrinti mūsų gerovę. Tam prireiks didelių visų suinteresuotųjų šalių, ES institucijų ir valstybių narių pastangų.

Apibendrinimas.

1. *Laikysimės derybų darbotvarkės:*

- sieksime kuo skubiau ir ne vėliau kaip iki 2011 m. pabaigos pabaigti Dohos derybų raundą;
- subursime svarbių asmenų iš išsivysčiusių ir besivystančių šalių grupę, kuri turės parengti nepriklausomas rekomendacijas dėl Europos požiūrio į būsimą darbotvarkę ir PPO veiklą pasibaigus Dohos deryboms;
- sieksime didesnės pažangos vykstančiose dvišalėse prekybos derybose, pradėsime naujas derybas su ASEAN šalimis ir siūlysime su pagrindiniais partneriais pradėti atskiras derybas dėl investicijų;
- derėsime su ES kaimyninėmis šalimis, kad būtų sudaryti išsamūs ir visapusiški laisvosios prekybos susitarimai, pagal kuriuos visos kaimyninės šalys palaipsniui priartėtų prie bendrosios rinkos.

2. *Stiprinsime strategines partnerystes:*

- išsamiau išdėstysime, kaip ketiname atnaujinti santykius su strateginiais partneriais, kad išspręstume geresniam XXI amžiaus rinkų veikimui trukdančius klausimus, ir 2012 m. pabaigoje apžvelgsime padarytą pažangą.

3. *Sieksime prekybos politikos pažangos:*

2011 m.

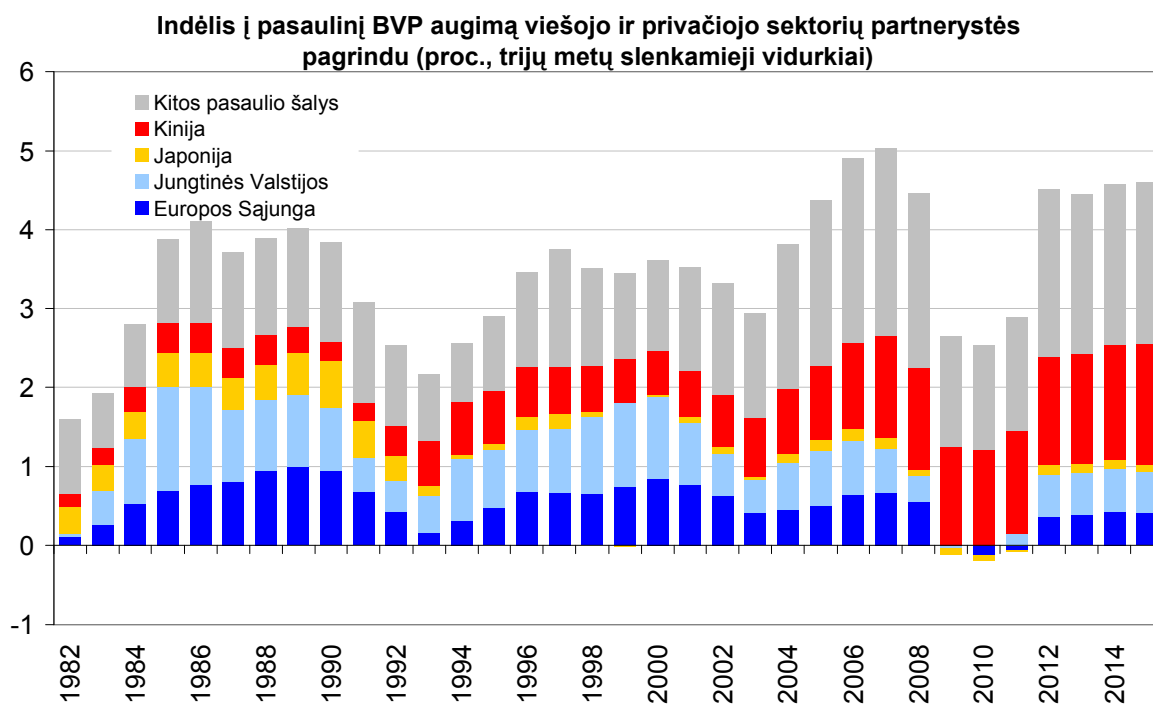
- pateiksime teisės akto pasiūlymą dėl ES priemonės darnesniam patekimui į viešųjų pirkimų rinkas besivystančiose ir didelėse besiformuojančios ekonomikos šalyse užtikrinti;
- baigsime diskusijas su valstybėmis narėmis ir Europos Parlamentu dėl naujos ES investicijų politikos;
- pateiksime nuomonę apie tai, kaip plėtoti abipusę paramą vidaus ir išorės rinkos atvėrimui, ypač susijusią su prekių ir paslaugų reglamentais;
- priimsime Komisijos komunikatą dėl prekybos ir vystymosi ir teisės akto pasiūlymą atnaujinti bendrąją lengvatų sistemą besivystančioms šalims;
- priimsime žaliąją knygą, kuri bus skirta eksporto kontrolės sistemos gerinimui;
- pateiksime komunikatą dėl galimų paramos priemonių MVL, kurios pageidauja vystyti tarptautinę veiklą.

4. *Ginsime savo teises:*

- peržiūrėsime intelektinės nuosavybės teisių apsaugos didinimo trečiosiose šalyse strategiją ir muitinės veiksmų reglamentą dėl intelektinės nuosavybės teisių apsaugos didinimo ES pasienyje;
- nuo 2011 m. kasmet pavasario Europos Vadovų Tarybai parengsime prekybos ir investicijų kliūčių ataskaitą, kuri bus mūsų pagrindinė priemonė prekybos kliūtims ir protekcionistinėms priemonėms stebėti ir kuria remiantis bus imamasi atitinkamų įgyvendinimo užtikrinimo veiksmų.

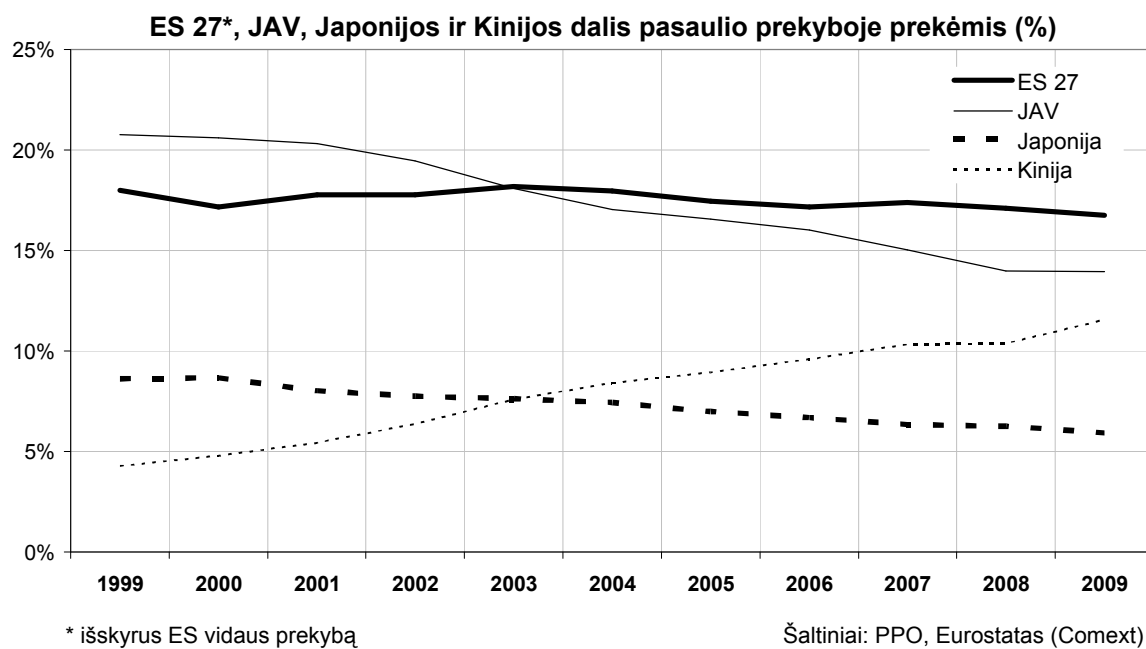
PRIEDAS

1 pav.

Šaltinis: TVF pasaulio ekonomikos apžvalga, 2010 m. spalio mėn.

2 pav.

1 lentelė. Padėtis, susijusi su ES LPS ir jiems tenkanti ES prekybos dalis (%)

Regionai ir su LPS susijusi padėtis		Pramonės produktai*		Žemės ūkio produktai**	
		Importas (%)	Eksportas (%)	Importas (%)	Eksportas (%)
Taikomi LPS		22,3	27,7	24,3	29,1
Čilė, Meksika, Pietų Afrika	Besivystančios šalies LPS	2,5	3,4	5,7	2,2
Andora, San Marinas, Turkija, Islandija, Lichtenšteinas, Norvegija, Šveicarija	ELPA ir muitų sąjungos	14,6	15,9	11,6	14,6
Karibų jūros AKR šalys	EPS	0,3	0,3	1,0	0,6
Alžyras, Egiptas, Izraelis, Jordanija, Libanas, Marokas, Okupuotoji Palestinos Teritorija, Tunisas	Viduržemio jūros šalys, LPS	4,0	5,9	4,5	7,9
Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Kroatija, Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Juodkalnija, Serbija	Vakarų Balkanų šalys, Stabilizacijos ir asociacijos susitarimai	0,9	2,2	1,5	3,7
LPS derybos pasibaigusios, bet susitarimas dar netaikomas, vykstančios ir suplanuotos LPS derybos		21,8	25,6	56,2	26,2
Bolivija, Ekvadoras, <i>Peru, Kolumbija</i>	Andų bendrija	0,4	0,6	5,3	0,4
Brunėjaus Darusalamas, Indonezija, Malaizija, Filipinai, Singapūras, Tailandas, Vietnamas	ASEAN	5,4	4,6	9,8	4,2
<i>Kosta Rika, Salvadoras, Gvatemala, Hondūras, Nikaragva, Panama</i>	Centrinė Amerika	0,2	0,4	2,8	0,4
Bahreinas, Kuveitas, Omanas, Kataras, Saudo Arabija, Jungtiniai Arabų Emyratai	Persijos įlankos bendradarbiavimo taryba	2,0	5,3	0,3	5,1
Argentina, Brazilija, Paragvajus, Urugvajus	MERCOSUR	1,5	2,5	20,9	1,5
Armėnija, Azerbaidžanas, Kanada, Gruzija, Indija, <i>Korėja</i> , Libija, Moldova, Sirija, Ukraina	Kiti LPS	10,0	9,1	7,2	8,0
AKR šalys, išskyrus Karibų jūros šalis	EPS	2,3	3,2	10,5	6,6
LPS nėra		55,8	46,7	19,5	44,7
Australija, Kinija, Japonija, Naujoji Zelandija, Rusija, Jungtinės Valstijos	Didieji prekybos partneriai	50,3	38,6	16,6	35,8

<i>Kitos pasaulio šalys (apie 70 šalių)</i>		5,5	8,1	2,9	8,9
---	--	-----	-----	-----	-----

Šaltinis: Europos Komisija. *Pastaba.* * SS25-99. ** SS01-24. *Pastaba.* Pasibaigusios LPS derybos, bet dar netaikomi LPS – pasviriuoju šriftu.

2 lentelė. Apytikriai paslaugų kliūčių tarifų ekvivalentai (%)

	Telekomunikacijos	Statybos	Prekyba	Transportas	Finansai	Verslo paslaugos	Kiti
Išsivysčiusios šalys	24	42	31	17	34	24	26
Azija	33	25	17	8	32	15	17
ES 25	22	35	30	18	32	22	27
JAV	29	73	48	14	41	34	7
Besivystančios šalys	50	80	47	27	57	50	34
Bendras vidurkis	35	58	38	21	44	35	29
Didžiausia riba	119	119	95	53	103	101	54

Šaltinis: TRADE/ CEPII GD. Remiantis prekybos paslaugų srauto duomenų modeliavimu pagal svarbą.

3 lentelė. Netarifinių priemonių prekybos (NPP) sąnaudos JAV ir ES (tarifų ekvivalento %)

Sektorius	NPP sąnaudos ES	NPP sąnaudos JAV
Cheminės medžiagos	23,9	21,0
Farmacijos produktai	15,3	9,5
Kosmetikos gaminiai	34,6	32,4
Elektronikos prekės	6,5	6,5
Biuro ir ryšių įranga	19,1	22,9
Automobilių pramonė	25,5	26,8
Aviacijos pramonė	18,8	19,1
Maisto produktai ir gėrimai	56,8	73,3
Metalai	11,9	17,0
Tekstilė ir drabužiai	19,2	16,7
Mediena ir popieriaus produktai	11,3	7,7

Šaltinis: Ecorys, 2009 m. *Non-Tariff Measures in EU-US Trade and Investment – An Economic Analysis*.

Pastaba. Šie netarifinių reguliavimo priemonių tarifų ekvivalentai nustatyti remiantis tam skirta pramonės apžvalga, taikant ekonometrinius metodus.

4 lentelė. Svarbiausių prekybos partnerių viešųjų pirkimų rinka^φ

	ES	JAV	Japoni ja	Kanada	Korėja	Brazilij a*	Argentina*	Indija*
Visa viešųjų pirkimų rinka (mlrd. EUR)	2088	1077	565	225	106	133	15	64
(% BVP)	16 %	11 %	18 %	22 %	14 %	13 %	8 %	8 %
Iš viso viešųjų pirkimų, viršijant VPS ribą (mlrd. EUR)	370	279	96	59	25	42*	3,7*	20*
(% BVP)	3 %	3 %	3 %	6 %	3 %	4 %*	2 %*	2,5 %*
VPS šalims atveriami viešieji pirkimai (mlrd. EUR)	312	34	22	2	15	nėra	nėra	nėra
(% viršijant viešųjų pirkimų rikos ribą)	84 %	12 %	23 %	3 %	60 %	nėra	nėra	nėra

Šaltinis: Europos Komisijos vertinimas.

φ Nėra palyginimo su Kinija duomenų.

* Ne Viešųjų pirkimų susitarimo šalys. Europos Komisijos vertinimas, susijęs su galima viešųjų pirkimų rinka, atsižvelgiant į įsipareigojimus, jei šalys prisijungtų prie Viešųjų pirkimų susitarimo.